

מחודדים

ת"ר ושינתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וישיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
369

והסדר הוא: 'איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לשאריו הקרוב אליו - זה האב, ואם אין לו אב ונתתם את נחלתו לאחיו, ואם אין לו אחים ונתתם את נחלתו לאחי אביו ואם אין אחין לאביו, הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה.

הבן קרוב יותר מאבי המת, שכן קם תחת אביו ליעוד ולשדה אחוזה, והאב אין קם תחת בנו לכלום, וכן קרוב יותר מאחי המת אע"פ שקם תחת אחיו ליבום, שהרי במקום שיש בן אין יבום הרי שהבן קם תחת אביו יותר.

שדה אחוזה, אם המקדיש או בנו פדאו חוזרת להם ביובל, ואם מכרה גיזבר לאיש אחר ואפילו לאחיו של המקדיש יוצאה לכהנים ביובל, שהבן קרוב לאביו יותר מאח מטעם הנ"ל.

בבא בתרא דף ק"ט. שבת שבתון - יום הכיפורים תשפ"ה

בספר חיים טובים ברכה ושלוש ופרנסה טובה וגזירות טובות נזכר ונחתם לפניך וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ושלוש דמי יזכור מעבירים למרכז העולמי להפצת 'סיכומי דף היומי - מחודדים'

דף ק"ט - ע"א

הבת קודמת לאחי המת, משום כשיש בת אין יבום.

האב קודם לאחי המת אע"ג שאין קם תחת בנו לכלום, לברייתא א': שנאמר 'לשאריו' זה האב ולהקדים את אחי האב לא צריך פסוק שרק מכוחו יורשים ולכן בא לקדם את אחי המת, לרבי ישמעאל ברבי יוסי: שנאמר 'איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו' במקום בת אתה מעביר נחלה מן האב ואין אתה מעביר נחלה מן

בבא בתרא דף ק"ח. ערב יום הכיפורים - ט' תשרי תשפ"ה

יום זה הוקדש לזיכרון עולם לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת רחל פישער ע"ה בת ר' צבי ז"ל

גלב"ע ערב יום הכיפורים תשל"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

פרק שמיני - יש נוחלין

דף ק"ח - ע"א

משנה. אלו נוחלין ומנחילין, האב את הבנים (כשאין לבנים זרע) והבנים את האב, ואחים מן האב (כשמת האב בלי בנים, וגם אביהם מת).

נוחלין ולא מנחילין, הבן יורש את אמו, והבעל את אשתו, (והבן את אחות אמו כיון שיורש את אמו) ובני אחות המת (כשאין קרוב יותר) אבל האם אין יורשת את בנה, (כשיש קרובים יותר ממשפחת האב) ולא האשה את בעלה, ולא ראובן את בני אחותו (שהרי אחותו עצמה אינה יורשת תם והוא בא מכוחה) (ולא אחות אמו של מת, שמשפחת אם אינה קרוי משפחה).

לא נוחלין ולא מנחילין, האחים מן האם (שהם ממשפחת אם, אלא קרובי אביו של זה ואביו של זה יורשים כשיש קרוי בים מצד האב שקרובים יותר מהם).

דף ק"ח - ע"ב

כשאדם מת בלי בנים וכשהאב רואה במיתת בנו הוא קללה, וכשהבן קובר אביו הוא ברכה כמו שנאמר ויוסף ישית ידו על עיניך הבטיחו שיקברו בנו, ואין מתחילים בפורענות, אבל כאן שנלמד מדרשא חביבא ליה.

ונתתם את נחלתו לשאריו 'הקרוב אליו' הקרוב קרוב קודם, ומזה לומדים סדר הקדימה בירושה לפי קורבה (והפסוקים נכתב שלא כסדר, דף ק"ט).

האב במקום אחים, ואי אפשר לפרש שמדבר באחים שכבר כתוב מפורש לאחר כך.

דף ק"ט - ע"ב

לברייתא א': האב יורש את בנו (קודם האחים) שנאמר 'לשארו' זה האב שכתוב 'שאר אביך הוא', אבל האם, אף שהיא גם 'שאר' מכל מקום נתמעטה ממה שנאמר 'ממשפחתו וירש אותה' משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם אינה קרוי משפחה, ופסוק 'והעברתם' הוא כדרבי שהבעל יורש את אשתו או הבן יורש את אמו. **לרבי ישמעאל ברבי יוסי:** האב יורש את בנו (קודם האחים) מפסוק 'והעברתם', ומפסוק 'שארו' לומדים שהבעל יורש את שארו זו אשתו.

'ויהי נער מבית לחם יהודה ממשפחת יהודה והוא לוי והוא גר שם' הוא יהונתן בן גרשום בן משה משבט לוי כמו שנאמר 'ויהונתן בן גרשם בן משה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני' ונאמר 'בני משה גרשום ואליעזר', אלא מתוך שעשה מעשה מנשה תלאו במנשה, ומנשה שבא מיהודה ולכן נאמר עליו ממשפחת יהודה.

תולים את הקלקלה במקולקל, מיהונתן בן גרשום שנקרא בן מנשה, ומאדוניה שנאמר 'ואותו ילדה אחרי אבשלום' והרי אדוניה הוא בן חגית ואבשלום בן מעכה, רק שעשה מעשה אבשלום שמרד במלכות.

לעולם ידבק אדם בטובים שהרי משה שנשא בת יתרו יצא ממנו יהונתן, אהרן שנשא בת עמינדב יצא ממנו פינחס, ואע"פ שבא מבנות פוטיאל, שני פיטפוטים, מזרע יוסף שפיטפט ביצרו, ומזרע יתרו שפיטטם עגלים לעבודה זרה, אך היה רחוק מיתרו יותר מיהונתן שאימה של אם פינחס הייתה בת של בן יתרו או מבני בניו או של בת יתרו, ולכן מהניא לאהרן מה שדבק בטובים.

בבא בתרא דף ק"י.

יום א' - י"א תשרי תשפ"ה

דף ק"י - ע"א

הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה שרוב בנים דומים לאחי האם שנאמר 'ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון' שאחות נחשון מיותר.

'ויסורו שם ויאמרו לו מי הביאך הלום

ומה אתה עושה בזה ומה לך פה' אמרו לו לאו ממשה באת שנאמר בו 'אל תקרב הלום', 'מה זה בידך', 'ואתה פה עמוד עמדי', תיעשה כהן לעבודה זרה, אמר להם כך מקובלני מבית אבי אבא שישכיר אדם עצמו לעבודה זרה ואל יצטרך לבריות, וטעה שעבודה זרה היינו עבודה שזרה לו כגון תלמיד חכם שיפשוט נבילה בשוק בשכר, וכיון שראה דוד שממון חביב עליו מינהו על האוצרות, 'ושבואל בן גרשם' וגו' הוא יהונתן ששב 'לאל' בכל לב עכשיו שהיה לו ממון הרבה.

דף ק"י - ע"ב

בן ובת הבן קודם לרשת הכל (חוץ מעישור נכסים), שנאמר 'איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו' הא יש לו בן - בן קודם, ואין לומר שאם יש בן יירשו שניהם שאם שווים הם מיותר כל הפסוק שבוודאי אם אין בן יורשת הבת הכל, שהרי מה שהבת היא בת ירושה לומדים מהפסוק 'וכל בת יורשת נחלה' ועל כרחך מגיע להשמיע שהבן קודם לבת, ב. 'והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם' בניכם ולא בנותיכם, והפסוק 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם' כיון שברכה הוא סברא הוא שמברך לכל ישראל.

אחים מן האב נוחלין ומנחילין ולא אחים מן האם, שרק משפחת אב קרוי משפחה. **אח מן האם אינו מייבם**, שלומדים מגזירה שווה אחוה מבני יעקב שהיו אחים רק מן האב ולא מן האם.

בבא בתרא דף קי"א.
יום ב' - י"ב תשרי תשפ"ה

דף קי"א - ע"א

האיש יורש את אמו, שנאמר 'וכל בת יורשת נחלה ממטות בני ישראל' שיורשת שני מטות כשאביה משבט אחד ואמה משבט אחר ולא הניחו בנים (ולאביה היה בנים וע"כ נישאת לשבט אחר, ומתו לפני אביהם וירשה אותו), ואם בת יורשת את אימה קל וחומר שבן יורש אותה שהרי יפה כחו בנכסי האב, **לת"ק:** כמו שבנכסי האב בן קודם לבת כך בנכסי האם, שנאמר 'ממטות' מקיש מטה האם למטה האב, ולא אומרים דיו, **לרבי יוסי ברבי יהודה ורבי אליעזר בר' יוסי בשם רבי זכריה בן הקצב:** בן ובת שווים בנכסי האם שדיו לבא מן הדין להיות כנידון, 'הלכה' לרב ושמואל ורב נחמן הלכה כת"ק, ולא כרב חיננא

לאשה, אבל לשבט אמה לא חוששים להסיבה שכבר הוסבה מעצמה בירושת הבת את אמה שהיא מתייחסת אחרי שבט אביה, או דילמא נישאת לאיש שאביו משבט אביה ואמו משבט אימה ולא אומרים שבשביל שהוסב קצת יוסב לגמרי משבט האם, ומה שאמר 'ממשפחת מטה אביה' הוא שיהא משפחת מטה אביה עיקר היחס של בעלה ואמו כאמה.

בבא בתרא דף קי"ג.
יום ד' - י"ד תשרי תשפ"ה

יום זה הוקדש לזכות אחינו היקר
הנגיד הנכבד

ר' שלום יוסף חיים בן מרים לאה
לברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל
העינינים

דף קי"ג - ע"א

אין הבעל יורש אשתו מה שלא היה מוחזק אצלה קודם מיתתה כגון שמת אביה לאחר כך, שנאמר 'ואלעזר בן אהרן מת ויקברו אתו בגבעת פינחס בנו אשר נתן לו בהר אפרים' ומשמע נחלה הראוי לו וירשה בנו [ולא שדה חרמים] שנשא אלעזר אשה ומתה בחיי מורישיה ומתו מורישיה וירש פינחס ולא אלעזר.

דף קי"ג - ע"ב

בן קודם לבת לרשת את אחיו, דודו, בן אחיו, ובכל קורבה שנאמר 'וירש' מקיש כל הירושות לירושה ראשונה שבן קודם לבת. 'והיה ביום הנחילו את בניו' שתחילת דין על ירושת הבן צריך להיות ביום. 'והיתה לבני ישראל לחוקת משפט' שכל הנחלות דינם כדיני ממונות שצריך שלשה, ונלמד לכל דיני ממונות שאין תחילת דין אלא ביום.

שלשה שנכנסו לבקר את החולה ביום, ושומעים מפיו איך מנחיל נכסים ויש קניין, אם רצו עושים דין שהם שלשה, ואינם צריכים עדים שהודאת בעל דין לפניהם כמאה עדים, ואם רצו מעידים בפני בית דין ואינו צריך לומר להם אתם עדי, ואם נכנסו שנים או שנכנסו השלשה להעיד או בלילה שאי אפשר לדון וראו בתורת עדים או שאין קנין והם עדים ואין עד נעשה דיין מגזירת הכתוב.

בר שלמיא ורב הונא אמר רב שאמרו הלכה כרבי זכריה.

דף קי"א - ע"ב

אין בכור נוטל פי שניים ממטה האם, לרבא שנאמר 'לו משפט הבכורה משפט הבכורה לאיש ולא לאשה' (ומזה לומדים אף לבחור שנשא בתולה ומפסוק 'מכל אשר ימצא לו' לא נלמד רק לבחור שנשא אלמנה, ומפסוק 'אוננו' לא למן שנשא בתולה).

הבא אחר נפלים הוא בכור לנחלה שנאמר 'ראשית אוננו' שהוא ראשון שליבו דווה עליו. מקור הדין - שהאיש יורש את אשתו:

לרבי עקיבא: לומדים מהפסוק 'שארן' זו אשתו, והיא אינה יורשת אותו שנאמר 'וירש אותה' הוא יורש אותה ואין היא יורשת אותו, **לאביי** כך סדר הפסוק 'ונתתם את נחלתו לקרוב אליו', ואם מתה אשתו וירש אותה 'שארן וירש אותה'. **ולרבא** גורעים ומוסיפים ו' של נחלתו והאות ל' של לשארן ודורשים ונתתם את נחלת שארו לו.

לר' ישמעאל: ממה שנאמר 'ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלוש ערים בארץ הגלעד', וכי מניין ליאיר שלא היה לשגוב רק שנשא אשה ומתה וירשה, ולא לומדים מפסוק 'וכל בת יורשת נחלה וגו' לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה' וגו' ששמא הוא משום שירשנה בנה ותיסוב נחלתה לשבט אחר, והפסוקים 'לא תיסוב נחלה' הוא לעבור בשני לאווים ועשה, וגבעת פינחס יש לבאר שירשה מאמו [אבל אין לומר שלקחה בדמים שהרי חוזרת ביובל ונמצא צדיק קבור בקבר שאינו שלו, אבל אפשר להעמידו בשדה חרמים שנפלה לחלקו ועיין לקמן קי"ג]. ולברייתא לקמן דף קי"ב: הפסוק 'ולא תיסוב נחלה ממטה למטה אחר' נאמר בהסיבת הבעל, **לרבא:** שנאמר שם 'ידבקו מטות' ודביקות המטות על ידי בעל הוא, **לרבאשי:** שנאמר שם 'ממטה למטה אחר' ובן לאו אחר הוא

ולברייתא בתרא: הוא מסברא.

בבא בתרא דף קי"ב.
יום ג' - י"ג תשרי תשפ"ה

דף קי"ב

'וכל בת יורשת נחלה ממטות בני ישראל לאחד ממשפחת מטה אביה תהיה לאשה', מסתפק לאביי אם דווקא למטה אביה תהיה